

**KAAVIN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2024**

Tarkastuslautakunta 19.5.2025

Sisällysluettelo

1.	TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA KOKOONPANO	2
2.	TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	5
2.1.	Tilinpäätöksen laatiminen.....	5
2.2.	Kunnan strategia	5
2.3.	Yleisiä havaintoja	6
2.4.	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen arviointi	8
2.4.1.	Keskusvaalilautakunta.....	8
2.4.2.	Kunnanhallitus.....	8
2.4.3.	Kasvun ja oppimisen lautakunta.....	9
2.4.4.	Tekninen/ympäristölautakunta.....	10
3.	INVESTOINNIT	12
4.	KUNTAKONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN TOIMINNAN ARVIOINTI	13
4.1.	Konsernitilinpäätöksen laatiminen.....	13
4.2.	Kaavin Vuokratalot Oy	13
4.3.	Konsernijohto	14
5.	HENKILÖSTÖ.....	15
6.	HYVINVOINTI- JA TERVEYSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	16
7.	LOPUKSI	17
8.	ALLEKIRJOITUKSET	18

1. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA KOKOONPANO

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisellatavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevantaloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Kunnanvaltuuston päätöksellä 24.8.2021 ja sen jälkeen tehdyillä päätöksillä on tarkastuslautakuntaan valittu seuraavat jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet:

Asema	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Puheenjohtaja	Tanja Butilkin (24.2.2025 saakka)	Minna Oksman
Puheenjohtaja	Olavi Kainulainen (24.2.2025 alkaen)	
Varapuheenjohtaja	Teijo Hassinen	Unto Kärkkäinen
Jäsen	Mika Hakkarainen (10.6.2024 saakka)	Reino Koponen (24.2.2025 saakka)
	Einari Mustonen (10.6.2025-24.2.2025)	
	Antti Miettinen	Yrjö Räsänen
	Kaija Julkunen	Maija-Leena Räsänen
	Taika Taskinen (24.2.2025 alkaen)	Einari Mustonen (24.2.2025 alkaen)

Lautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja JHT, KHT Jarmo Raati BDO Audiator Oy:stä 29.8.2024 saakka. 23.9.2024 alkaen lautakunnan sihteerinä on toiminut HT Päivi Varis BDO Audiator Oy:stä. Valtuusto on talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025-2029 yhteydessä päättänyt, että lautakunnan sihteerinä toimii 1.1.2025 alkaen Kaavin kunnan palvelusihteeri. Näin ollen 1.1.2025 alkaen sihteerinä on toiminut palvelusihteeri Eija Tirkkonen.

Kunnanvaltuusto valitsi päätöksellään 28.06.2022 § 46 vuosien 2022–2025 tilintarkastajaksi BDO Audiator Oy:n hallinnon ja talouden tarkastamista varten. Vastuunalaisena on toiminut JHT, KHT Jarmo Raati 23.9.2024 saakka ja JHT, HT Taina Törrönen 23.9.2024 alkaen.

Tarkastuslautakunta on toimikautensa aluksi hyväksynyt toimintaansa varten arviointisuunnitelman vuosille 2021–2024, jossa on kullekin tarkastusvuodelle määritetty painopistealueet. Suunnitelmaa on päivitetty vuosittain. Lautakunta on 29.10.2024 § 39 laatinut erillisen työohjelman vuodelle 2024. Työohjelmassa on täsmennetty aihealueet, joita on arvioitu vuosittain.

Arvioinnin perustana ovat olleet kunnanvaltuuston talousarviossa 2024 ja taloussuunnitelmassa 2024–2026 hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä kunnanhallituksen 24.3.2025 § 46 hyväksymä vuoden 2024 tilinpäätös.

Kokouksissa on kuultu kunnanjohtajan ja hallintojohtajan katsauksia kunnan talouden kehityksestä, talousarvion laadinnan vaiheista, sekä toiminnoista vastaavia johtavia viranhaltijoita. Lautakunnan jäsenet ovat tutustuneet hallinnon pöytäkirjoihin, toiminta- ja taloussuunnitelmiin sekä tilinpäätökseen ja kunnan sisäisiin ohjeisiin.

Lautakunta on saanut selonteon vuoden aikana vastuullisen tilintarkastajan ja avustavien tilintarkastajien suorittamasta tarkastuksesta ja käsitellyt tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt sidonnaisuusilmoitukset ja saattanut ne valtuuston tietoon. Vuoden 2024 arviointia varten tarkastuslautakunta on pitänyt yhteensä seitsemän kokousta; kolme vuoden 2024 aikana ja neljä vuoden 2024 aikana (per 19.5.2025). Työohjelman mukaiset tarkastuslautakunnan arviointitilaisuuudet:

Kokouspäivä	Aihe(et)
29.8.2024	Tilintarkastajan työohjelma 2024, tarkastuslautakunnan koulutus
29.10.2024	Arviointisuunnitelma ja työohjelma kaudelle 2024, kunnan ajankohtaiset ja tulevat asiat (hallintojohtaja Juho Pulkka), tarkastuslautakunnan talousarvio 2025, sidonnaisuusilmoitukset
10.12.2024	Kunnanhallituksen puheenjohtajan kuuleminen (Arto Nykänen), talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025-2029 esittely (kunnanjohtaja Harri Korhonen), sidonnaisuusilmoitukset
30.1.2025	Tilintarkastajan väliraportti, rehtori-sivistysjohtaja Teemu Laasasen kuuleminen ajankohtaisista asioista, tarkastuslautakunnan käyttösuunnitelma 2025, päätös arviointikertomuksen laadinnassa avustamisesta
23.4.2025	Teknisen johtajan kuuleminen teknisen toimen tavoitteiden toteutumista ja ajankohtaisista asioista, arviointikertomuksen valmistelu
19.5.2025	Tilintarkastajan loppuraportti, tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen 2024 käsittely, arviointikertomuksen 2024 allekirjoitus

2. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

2.1. Tilinpäätöksen laatiminen

Kuntalain 113 §: n mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta olennaisuusperiaatteen mukaisesti. Tätä varten tarpeelliset seikat on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.

2.2. Kunnan strategia

Kunnanvaltuusto hyväksyi uuden kuntastrategian 26.4.2022. Uusi strategia tähtää mm. vuonna 2023 käynnistyneen uuden kunnan toimintaan. Kaavin kunnan valtuustostrategia on hyväksytty valtuustossa 26.4.2022 § 17 ja se on laadittu vuosille 2021–2025. Strategiaassa valtuustokauden päätavoitteet on määritelty seuraavasti:

1. Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointi paranee
2. Kunnassa on puitteet kaikenikäisille kuntalaisille hyvinvointia tuottavalle yhdistystoiminnalle ja sen yhteistyölle
3. Kaavista Pohjois-Savon yrittäjäystävällisin kunta 2024
4. Kauppakylä Kaavin palvelut säilyvät monipuolisina
5. Kunnan työntekijät kokevat tulevansa kuulluksi heidän työtänsä ja työhyvinvointia koskeissa asioissa
6. Kaavilla on puoleensavetävä brändi
7. Kuntatalous on tasapainossa

2.3. Yleisiä havaintoja

Talousarvio 2024 oli laadittu alijäämäiseksi noin 0,7 milj. €. Tilikauden aikana tehtiin talousarviomuutoksia siten, että tilikauden tulos heikkeni noin 0,2 milj. €. Huomattavaa on, että valtuusto päätti lisäksi 24.2.2025 § 4 talousarviomuutoksista vuodelle 2024, vaikka talousarviomuutokset olisi tehtävä talousarvioon tilikauden aikana. Tilikauden päättymisen jälkeen valtuusto ainoastaan hyväksyisi tehdyt ylitykset, eivätkä ne olisi talousarviomuutoksia. Tilinpäätöksessä on esitetty talousarviomuutokset siten kuin ne olisivat normaaleja talousarviomuutoksia. Näiden muutosten jälkeen talousarvion arvioitiin olevan noin 1,3 milj. € alijäämäinen. Tilinpäätöksessä 2024 alijäämäksi muodostui kuitenkin noin 0,6 milj. €. Arvioitua parempaan tulokseen johtivat muun muassa saatu 0,25 milj. €:n harkinnanvarainen valtionosuuden korotus, kiinteän omaisuuden myyntivoitot 0,18 milj. € sekä 0,1 milj. € odotettua parempi verotulokertymä.

Toimintatuotot toteutuivat noin 108-prosenttisesti ollen noin 3,5 milj. €. Toimintatuotot olivat noin 0,3 milj. € arvioitua suuremmat. Kiinteän omaisuuden myyntivoitot olivat 0,18 milj. € odotettua suuremmat.

Toimintakulut toteutuivat 99-prosenttisesti ollen yhteensä 9,3 milj. €. Toimintakulut toteutuivat noin 69 tuhatta euroa pienempänä kuin muutetussa talousarviossa arvioitiin.

Valtionosuudet olivat 0,3 milj. € negatiiviset ja toteutuivat 258 tuhatta euroa talousarviota parempana. Tämä johtui saadusta harkinnanvaraisesta valtionosuudesta vuoden lopussa. Verotulokertymä oli 0,1 milj. € arvioitua suurempi ollen talousarviovuonna yhteensä noin 6,5 milj. €.

Korkokuluihin on tehty 197 000 euron talousarviomuutos. *Talousarviomuutos on tehty tilikauden päättymisen jälkeen ja tilintarkastaja on tämän vuoksi nostanut olennaisen määrärahan ylityksen tilintarkastuskertomukselle. Ilman muutosta ylitys olisi ollut 196 000 euroa.*

Kaavin kunnan taseen kertynyt alijäämä oli vuoden 2024 lopussa 0,3 milj. €. Kaavin kunnan tilinpäätöksessä 2024 muodostui alijäämää n. 0,6 milj. €. Tilivuonna 2024 jälkeen Kaavin kunnan taseen kertynyt yli-/alijäämä siis kääntyi alijäämäiseksi. Katettavaa alijäämää laskettaessa huomioon voidaan ottaa myös poistoero ja vapaaehtoiset varaukset. *Poistoero huomioituna katettavaa alijäämää on siis noin 177 tuhatta euroa.*

Tarkastuslautakunta pitää kunnan taloudellista kehitystä edelleen huolestuttavana ja kehottaa kuntaa ryhtymään tarvittaviin talouden tasapainottamistoimenpiteisiin.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Näin ollen alijäämä tulee olla katettuna viimeistään 31.12.2029.

Tarkastuslautakunta huomioi myös, ettei talousarvio 2024 – 2026 ollut kuntalain mukaisesti tasapainossa.

Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 23 prosenttia. Vuosikate kattoi poistot noin 34,9-prosenttisesti (0,9 % v. 2023). Vuosikate oli 123 (2) euroa/asukas. Vuosikate heikkeni merkittävästi edellisvuoteen nähden.

Kunnan maksuvalmius hieman parani ja kassan riittävyys oli vuoden 2024 lopussa 48 päivää (24).

Kaavin kertynyt alijäämä on -121 € / asukas (ylijäämä 102 €/asukas v. 2023).

Kaavin kunnan omavaraisuusaste on heikentynyt 37,1 prosenttiin ja verrattuna sekä samankokoisiin kuntiin (59 % v. 2023) että koko maahan (62 % v. 2023) on heikompi. Alle 50 %:n omavaraisuusaste tarkoittaa kuntataloudessa merkittävää velkarasitetta.

Kaavin kuntakonsernin lainakanta on 11 721 (11 093) tuhatta euroa, joka on 4 525 euroa / asukas. Viime vuonna vastaava luku oli 4 221 euroa / asukas. Verrattuna samankokoisiin kuntiin (3 945 v. 2023) on Kaavi selkeästi yli keskiarvon. Koko maahan (6 966 v. 2023) verrattuna Kaavi on kuitenkin vielä selkeästi alle keskitason.

Kuntalain 121 §:n tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutusta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan ta-
seessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Kuntastrategiassa pyritään kunnan talouden tasapainoon. Tarkastuslautakunta korostaa, että päätöksenteossa tulee ottaa jatkossa erityisesti huomioon kunnan talouden tasapainottamiseen liittyvät vaatimukset. Kunnan talous on muuttunut alijäämäiseksi vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Alijäämän kattamisvelvollisuus siten alkaa tilinpäätöksestä 2024 alkaen. Kunnan talouden tasapainottamistoimenpiteet tulee olla riittäviä ja riittävän vaikuttavia, jotta talous saadaan kestäväälle pohjalle ja alijäämät saadaan katettua neljän vuoden kuluessa. Talousarvion tekstiosioissa tulee avata asiat riittävällä tavalla.

Kuntastrategian uudistamisessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että se tukee kunnan elinvoiman vahvistamista.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hyte-kertoimen indikaattorit huomioidaan kunnan toiminnassa, jotta valtionosuudet saadaan haastavassa taloustilanteessa täysimääräisinä.

Kunnan kiinteistöstrategia on valmistunut vuoden 2024 lopussa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että sähköisen arkistoinnin käyttöönotto on kestänyt pitkän aikaa. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että se otetaan käyttöön mahdollisimman nopeasti.

2.4. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen arviointi

2.4.1. Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan toimintatuotot olivat 16 294 euroa, kun talousarviossa toimintatuotot olivat 21 000 euroa. Toimintakulut olivat 18 822 euroa ja talousarviossa 26 569 euroa. *Talousarviosta jäätiin toimintatuotoissa 4 706 euroa.* Toimintakulujen osalta talousarviossa pysyttiin.

2.4.2. Kunnanhallitus

Keskushallinnon toiminnallisista tavoitteista osittain toteutuivat luottamushenkilöiden ICT-laitteiden uudistaminen ja käyttöönotto sekä kuntastrategian tarkentaminen tarvittaessa. ICT-laitteet uudistetaan valtuustokaudelle 2025 – 2029.

Keskushallinnon toimintatuotot ylittyivät 282 450 euroa ja *toimintakulut ylittyivät 3 829 euroa.*

Kunnan asumisen strategian tavoitteen toteutumista ei voi annettujen tietojen perusteella arvioida. Vuokrataloyhtiön asuntojen käyttöaste parani ollen vuonna 2024 84 % (82 % v. 2023, 78 % v. 2022, 68 % v. 2021, 76,5 % v. 2020, 79,4 % v. 2019). Käyttöasteessa on edelleen parannettavaa. Yhtiön taloudella on suora vaikutus myös kuntakonsernin talouteen, jota tulee saada paremmalle tasolle tulevaisuudessa.

Hallinto- ja tukipalveluiden toiminnalliset tavoitteet toteutuivat yhtä lukuun ottamatta. Kunnanvaltuuston hyväksymän laajan hyvinvointikertomuksen ja suunnitelman jalkauttaminen ja indikaattorien tulosten nostaminen edelliseen vuoteen verrattuna oli merkitty, ettei se täysin toteutunut. Hyte-kertoimien kuitenkin raportoitiin nousseen edellisestä vuodesta.

Ateria- ja puhdistuspalvelujen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta on kerrottu lyhyesti. Ateria- ja puhdistuspalveluiden sähköisen kemikaaliluettelon osalta oli esitetty, ettei sen käyttöönotto ollut toteutunut vuoden 2024 osalta.

Hallinto- ja tukipalvelujen *toimintatuotot alittuivat 44 528 eurolla* ja *toimintakulut alittuivat 7 731 eurolla.*

Elinkeino- ja kehityspalveluiden toiminnallisista tavoitteista jäi toteutumatta yleissuunnitelman laatiminen koko Vaikkojoen vaikutusalueelle. Yhteistyökumppania ei yleissuunnitelman laatimiseen löytynyt. ”Elinvoimatoimikunnan valmisteleva visio viedään päätöksentekoon ja otetaan huomioon kunnan elinvoiman kehittämisessä” -tavoitteesta on kerrottu, että se on osittain toteutunut. Toimikunta on kokoontunut 7 kertaa pohtimaan elinvoimaan liittyviä asiakokonaisuuksia. Toteutumatta jäi myös tavoite, että elinvoimatoimikunnan visio vietäisiin päätöksentekoon. Visiota ei ole viety päätöksentekoon, mutta

sen valmistelu on aloitettu. Uusia yrityksiä syntyi 15 kpl ja lakanneita yrityksiä oli 8 kpl tilanteessa 1-9 kk/2024. Tämän tavoitteen katsotaan siis toteutuneen.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että tavoitteet tulee olla selkeästi johdettavissa kuntastrategiaan ja tavoitteiden arvioimiseksi tulee asettaa selkeät mittarit.

Elinkeino- ja kehityspalvelujen toimintatuotot ylittyivät 34 100 euroa ja *toimintakulut* ylittyivät 1 827 euroa muutettuun talousarvioon nähden.

Maaseututoimen osalta ei ollut asetettu toiminnallisia tavoitteita. Toimintakulut alittuivat 3 277 euroa.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että maaseututoimelle tulee asettaa kuntastrategiaa palvelevat tavoitteet.

Työllisyyden hoidon toiminnallisista tavoitteista toteutui yksi kolmesta. Toteutumatta jäi työllisyysasteen nosto yhdellä prosentilla ja että työttömyysprosentti olisi alle Pohjois-Savon keskimääräisen. Toimintatuotot alittuivat 87 766 euroa ja toimintakulut alittuivat 18 euroa muutettuun talousarvioon nähden.

Ympäristöterveydenhuollolle ei ollut asetettu toiminnallisia tavoitteita. Toimintakulut alittuivat 5 913 euroa talousarvioon nähden.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Kaavin kunnan työttömyysaste on korkea, 16,9 % (16,4 % v. 2023). Työmarkkinatuen kuntasuus jatkoi kasvamistaan edellisvuoden tapaan. Sen määrä oli vuonna 2024 jo 0,32 milj. € (0,28 milj. €).

Työttömiä oli yhteensä 151 ja kunnan työttömyysprosentti on Pohjois-Savon korkein, mikä on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan huolestuttavaa ja kunnan tulee määrätietoisesti edistää työllisyyden edistämiseen tähtäviä toimenpiteitä.

2.4.3. Kasvun ja oppimisen lautakunta

Sivistystoimen hallinnon toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Rehtori-sivistysjohtaja on toiminut hallintosäännön mukaisesti kasvun ja oppimisen toimialajohtajana ja lautakunnan esittelijänä. Kansalaisopisto ja kirjasto ovat toimineet Kuopion kaupungin hallinnoimina. Toimintatuotot ylittyivät 265 euroa ja *toimintakulut* ylittyivät 6 350 euroa talousarvioon nähden.

Lasten varhaiskasvatuksen kaikki toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. *Tarkastuslautakunta huomauttaa, että talousarviossa tulisi tavoitteiden mittareille asettaa tavoitetasot, jotta tavoitteen toteutumista pystyisi selkeästi arvioimaan.*

Lasten varhaiskasvatuksen toimintatuotot alittuivat 830 euroa ja *toimintakulut* ylittyivät 65 443 euroa muutettuun talousarvioon nähden. Prosentuaalinen ylitys oli 5,5.

Perusopetuksen toiminnallisista toteutui ainoastaan toinen. Toteutumatta täysimääräisesti jäi oppilaiden koulusta poissaolojen väheneminen. Tilinpäätöksessä on raportoitu, että huomioitavaa on, että suurin osa koulusta poissaoloista johtuu sairastelusta.

Perusopetuksen toimintatuotot ylittyivät 82 043 euroa ja *toimintakulut ylittyivät 3 602 euroa* muutettuun talousarvioon nähden. Toimintakate oli -2 934 936 euroa.

Aikuiskoulutuksessa toiminnallisista tavoitteista ei toteutunut täysin yksikään kolmesta tavoitteesta. Tavoitteena oli 1 300 h toteutunutta opetusta. Tarkkaa määrää tunneista ei tilinpäätöksessä kerrottu, mutta kerrottiin, että pieni nouseva suuntaus on jatkunut edelleen. Kansalaisopiston ryhmäkäyttöön soveltuvat tilat ovat olleet kovassa käytössä, eikä aikatauluissa ole tämän vuoksi ollut paljoakaan joustavuutta. Kurssilaisten määrästä ei ole tilinpäätöksessä raportoitu.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kurssilaisten määrälle tulee asettaa määrälliset tavoitteet talousarvioon.

Kirjastotoimesta on vastannut Kuopion kaupunginkirjasto. Kaavilaisille kirjaston käyttäjille on tarjottu palveluja, jotka täyttävät vähintään valtakunnalliset perustasovaatimukset. Kaikki kolme toiminnallista tavoitetta raportoitiin toteutuneeksi. Lainauksia oli yhteensä 37 494 (TA 40 000) ja kirjastokäyntejä 23 324 (TA 22 000). Lainauksia/asukas oli 14,48 (14,12). Toimintakulut alittivat talousarvion 2 774 euroa.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kirjaston osalta tulee olla kuntastrategiaa palvelevat toiminnalliset tavoitteet ja selkeät ja mitattavat mittarit ja niiden tavoitetasot tavoitteiden arvioimiseksi.

Vapaa-aikatoimen alaisen kulttuuritoimen molemmat toiminnalliset tavoitteet toteutuvat.

Vapaa-aikatoimen alaisen liikunta-, nuoriso- ja raittiustoimen toiminnallisista tavoitteista toteutui neljä viidestä. Koulunuorisotyön kehittäminen oli raportoitu toteutuneen ainoastaan osittain.

Vapaa-aikatoimen toimintatuotot alittuivat 3 653 euroa ja *toimintakulut ylittyivät 61 601 euroa* muutettuun talousarvioon nähden. Toimintakulujen ylitys oli prosenteissa 15,2. *Saadun selvityksen mukaan talousarvion ylitys johtuu budjetoimattomista kunnan sisäisistä eristä.*

Joukkoliikenteessä toiminnallinen tavoite toteutui. *Tarkastuslautakunta huomauttaa, että toiminnallisia tavoitteita on vain yksi. Lisäksi tavoitteelle ei ollut asetettu selkeää mittarin tavoitetasoa.*

Joukkoliikenteen toimintakulut alittuivat 2 134 euroa talousarvioon nähden.

2.4.4. Tekninen/ympäristölautakunta

Teknisen hallinnolle ei ollut asetettu toiminnallisia tavoitteita vuodelle 2024. Toimintatuotot ylittyivät 24 euroa ja *toimintakulut ylittyivät 3 536 euroa.*

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että teknisen hallinnolle tulee asettaa kuntastrategiaa palvelevat tavoitteet.

Kiinteistötoimen toiminnallisista tavoitteista toteutui toinen. Tavoite toimintakeskuksen purkamisesta vuoden 2025 aikana ei toteutunut, koska sen purkaminen ei toteutunut vuonna 2024 ja määräraha purkamiselle vuodelle 2025 poistettiin talousarviosta. Toimintatuotot ylittyivät 69 612 euroa ja toimintakulut alittuivat 154 568 euroa talousarvioon nähden.

Vesi- ja viemärlaitoksen toiminnallisista tavoitteista toteutuivat kaikki viisi. *Toimintatuotot alittuivat 29 813 euroa ja toimintakulut ylittyivät 6 550 euroa talousarvioon nähden.*

Tiehoitokunnan toiminnallinen tavoite toteutui. Toimintakulut alittuivat 506 euroa.

Muussa teknisessä toimessa toiminnallisista tavoitteista toteutui kaksi neljästä. Osittain toteutui hulevesimaksujen käyttöön ottaminen. Hulevesimaksun määräytymisen perusteet sekä hulevesimaksuluonnos olivat nähtävillä vuonna 2024, mutta hulevesimaksun esitys, päätöksenteko ja käyttöönotto siirtyivät vuodelle 2025. Aurinkovoimalan rakentamiseen liittyvä tavoite ei toteutunut. Aurinkovoimakaavoitus ei ole toteutunut, koska tarpeeksi suurten yhtenäisten ja tasaisten alueiden (100 ha) löytäminen ja alueen sijaitseminen suotuisaan ilmansuuntaan on ollut haastavaa. *Toimintatuotot alittuivat 3 736 euroa ja toimintakulut alittuivat 23 521 euroa muutettuun talousarvioon nähden. Huomioitavaa on, että kunnanvaltuusto 24.2.2025 § 4 päätti talousarviomuutoksesta toimintatuottoihin siten, että tuottoja vähennettiin 200 000 euroa alkuperäisestä. Talousarviomuutos on tehty tilikauden päättymisen jälkeen ja tilintarkastaja on tämän vuoksi nostanut olennaisen alituksen tilintarkastuskertomukselle. Ilman muutosta alitus toimintatuotoissa olisi ollut 203 736 euroa. Alitus johtui siitä, että metsän myynti tilikaudella on kohdistunut pääosin kunnan saamaan perintömetsään, jonka tuotto on kirjattu toimeksiantojen pääomiin taseelle. Myyntitulo voidaan käyttää ainoastaan Valtiokonttorin määräämään käyttötarkoitukseen.*

Rakennusvalvonnassa toiminnallisista tavoitteista on osittain jääty kaikissa kolmessa tavoitteessa. Uuden rakennusjärjestyksen valmistelu uuden rakentamislain mukaiseksi on edelleen kesken. Taksataulukon päivitys on myös kesken. Siirtymäaika päivystystyölle on 31.12.2026 saakka. Vanhojen rakennuslupahakemusten ja -päätösten digitointi jatkuu edelleen.

Rakennusvalvonnan toimintatuotot alittuivat 4 493 euroa ja toimintakulut ylittyivät 5 483 euroa talousarvioon nähden.

Ympäristönsuojelu on hoitanut ympäristölupia ja -ilmoituksia sekä neuvontaa, ohjausta ja valvontaa. Ympäristönsuojeluun liittyvä valvontasuunnitelman ja valvontaohjelman tekemiseen liittyvä toiminnallinen tavoite edelleen kesken. Luonnos ei valmistunut vuoden 2024 aikana.

Ympäristönsuojelun toimintatuotot alittuivat 3 667 euroa ja toimintakulut alittuivat 487 euroa talousarvioon nähden.

3. INVESTOINNIT

Investoinnit olivat yhteensä nettona 124 885 € ja niihin käytettiin ainoastaan 23,6 prosenttia talousarviossa kaavaillusta määrästä. Investointimenot olivat 221 389 € ja käyttöprosentti oli ainoastaan 40,3 prosenttia. Investointituloja saatiin kiinteän omaisuuden myynnistä 96 504 €, eli käyttöprosentti oli 482,5 prosenttia.

	TA24	M24	TA+M24	TP24	Poik.	Tot-%
Nettoinvestoinnit	-530 000	0	-530 000	-124 885	-405 115	23,6
Menot	-550 000	0	-550 000	-221 389	-328 611	40,3
Tulot	20 000	0	20 000	96 504	-76 504	482,5
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien myynnit	20 000	0	20 000	96 504	-76 504	482,5

Suurin toteutunut investointi oli uuden virastotalon korjaustyöt, 125 259 €. *Siinä ylitystä oli 65 259 € talousarvioon nähden. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota isoon talousarvion ylitykseen.* Toiseksi suurin investointi oli Nuorisotalon lämmitysjärjestelmän korjaus, johon käytettiin 28 878 €. Tässä talousarvio alittui 1 122 euroa. Talousarvion ylityksiä investoinneissa oli lisäksi Kadut/kuntorata valaistus -investoinnissa, 262 euroa.

Maan myynneissä toteuma oli 96 504 €. Myyntivoittoja käyttöomaisuudesta kirjattiin käyttötalouteen yhteensä 200 038 €.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana, että korjausinvestointien siirtäminen voi kasvattaa korjausvelkaa.

Investointien määrärahamuutokset tulee viedä valtuuston hyväksyttäväksi talousarviovuoden aikana.

4. KUNTAKONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN TOIMINNAN ARVIOINTI

4.1. Konsernitilinpäätöksen laatiminen

Kuntalain 114 §: n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

Kaavin kuntakonserni muodostuu emo- ja tytäryhtiöiden osalta Kaavin kunnasta ja Kaavin Vuokratalot Oy:stä.

4.2. Kaavin Vuokratalot Oy

Kaavin Vuokratalot Oy liikevaihto oli talousarviovuonna 541 812,14 €. Vuokratuloja kertyi 499 338,32 € ja käyttökorvauksia 42 473,82 €. Suurimmat menot koostuivat kiinteistöjen ylläpitoon ja hoitoon liittyvistä kuluista ollen 370 528,36 €.

ARA:n myöntämän purkuavustuksen myötävaikutuksella Koparan kiinteistö purettiin vuoden 2024 aikana. Alaskirjauksen johdosta tehty poistokirjaus pienensi rakennusten kirjainpitoarvoa ja tilikauden tulosta 99 663,25 €. Purusta aiheutui kustannuksia noin 38 tuhatta euroa ja ARA maksoi purkukustannuksiin avustusta noin 25 tuhatta euroa.

Kaavin Vuokratalot Oy omistaa 87 asuntoa. Käyttöaste vuonna 2024 on ollut noin 83,6 % verrattuna sadan prosentin käyttöasteen tuloihin. Budjetoituihin tuloihin verrattuna käyttöasteeksi tulee noin 90 %. Vuoden 2023 käyttöaste oli noin 82 %. Vuokria päätettiin korottaa vuodelle 2024 0,60 €/m². Samalla vuokrien jyvityskäytännöstä luovuttiin, mutta jyvitys palautettiin käyttöön syksyllä. Tällä oli vain vähäinen vaikutus vuokramaksuihin. Kunta ei ole perinyt hallintopalvelukorvausta yhtiöltä.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan Kaavin Vuokratalojen taloudellisesta tilanteesta. Talouden tervehdyttämiseen liittyviä toimenpiteitä on jatkettava määrätietoisesti ja yhtiön maksuvalmius tulee pitää riittävällä tasolla. Hyvänä tarkastuslautakunta pitää, että on nimetty henkilö virkamiehistä, joilla on asiantuntemusta ja yhteistyöhalukkuutta toiminnasta vuokratalon hallituksessa.

Tarkastuslautakunta huomioi, että tilinpäätöksessä ei ollut selkeästi raportoitu Kaavin Vuokratalot Oy:lle asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilinpäätösten perusteella voidaan kuitenkin sanoa, että kaksi kolmesta tavoitteesta toteutui. Käyttöasetavoite 90 % toteutui, jos sitä verrataan budjetoituihin tuloihin. Raportoitu ei kuitenkaan ollut tavoitteesta, onko puolet vuokra-asunnoista liitetty valokuituverkkoon. *Kaikkiin asetettuihin tavoitteisiin tulisi tilinpäätöksessä esittää toteumat.*

4.3. Konsernijohto

Konsernijohdolle asetetuista seitsemästä tavoitteesta viisi jäi toteutumatta: konsernin toimintatuotot/toimintamenot, konserni vuosikate/poistot, konsernin omavaraisuusaste, konsernin suhteellinen velkaantuneisuus ja raportointi kunnanhallitukselle. Konsernijohdolle asetetut tavoitteet:

	TA 2024	TP 2024
Konsernijohtoon raportoitava valtuustolle	2 krt / vuosi	2 krt / vuosi
Konsernin toimintatuotot / toimintamenot, %	> 38,0	28,3 %
Konsernin vuosikate / poistot, %	> 80,0	47,2 %
Konsernin omavaraisuusaste, %	> 50,0	35,4 %
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	< 50,0	140 %
Konsernin lainamäärä / asukas, €	< 6 000	4 525
Raportointi kunnanhallitukselle	2 krt/ vuosi	1 krt/ vuosi

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Tarkastuslautakunta korostaa konsernin taloudellista suoriutumista, koska uudet kriisikuntakriteerit painottavat konsernista laskettuja tunnuslukuja. Konsernin taloudellinen kehitys on ollut huonoa ja omavaraisuusaste on hälyttävän alhainen. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kunnan tulee ottaa päätöksenteossa huomioon myös konsernin taloudellinen tilanne.

5. HENKILÖSTÖ

Tilinpäätöksessä on mainittu, että kunnassa laaditaan henkilöstökertomus vuosittain.

Kaavin kunnan henkilöstömäärässä ei talousarviovuoden aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vakinaisen henkilöstön määrä oli 46 (v. 2023 49), joista osa-aikaisia oli 4 (4). Koko henkilöstön määrä oli 64 (69). Kaavin kunnan henkilöstön keski-ikä oli 47,4 vuotta (47,4). Kaavin kunnassa eläköityminen on suurta lähivuosina. Lähtövaihtuvuusprosentti oli koko kunnan tasolla 9,4 % ja tulovaihtuvuus 6,3 %. Sairauspoissaolot ovat pysyneet edellisvuoden tasolla. Vaihtelua edellisvuoteen on kuitenkin eri yksiköissä. Keskushallinnon ja opetustoimen poissaolot ovat merkittävästi vähentyneet, kun taas teknisen toimen ja varhaiskasvatuksen poissaolot ovat merkittävästi kasvaneet. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstön osaamisen kehittämiseen varataan riittävät resurssit.

Tarkastuslautakunnan havainnot:

Kuntastrategiassa kiinnitetään huomiota kunnan henkilöstön hyvinvointiin.

Strategia 5. Kunnan työntekijät kokevat tulevana

kuulluksi heidän työtä ja työhyvinvointia

koskevilla asioilla

- Työtyytyväisyys (vuosittainen kysely)
- Työntekijöiden vaihtuvuus / pysyvyys

Henkilöstön vaihtuvuus on ollut suurta. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunnan tulee kiinnittää huomiota henkilöstön saatavuuteen ja pysyvyyteen.

Vuoden 2024 aikana toteutettiin kunnassa henkilöstökysely. Tarkastuslautakunta huomioi, että henkilöstökertomuksessa tai tilinpäätöksessä olisi hyvä raportoida kyselyn tuloksista.

6. HYVINVOINTI- JA TERVEYSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Laaja hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2022-2025. Hyvinvointikertomusta vuoden 2024 osalta ei kuitenkaan ole vielä käsitelty toimielimissä, joten sen sisältöä ei pystytty arvioimaan. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että hyte-kertoi-
met tulee ottaa paremmin huomioon kunnan toiminnassa ja asettaa talousarvioon selkeitä hyvinvointi- ja terveystavoitteita, jotka jalkautetaan käytännön toimintaan kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

7. LOPUKSI

Tarkastuslautakunta kiittää kaikkia luottamushenkilöitä sekä kunnan henkilökuntaa vuodesta 2024 sekä koko valtuustokaudesta.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2024 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että kunnanvaltuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista kunnanhallituksen ja muiden toimielinten selvitykset lokakuun 2025 loppuun mennessä.

8. ALLEKIRJOITUKSET

Kaavilla 19.5.2025

Teijo Hassinen, varapuheenjohtaja

Antti Miettinen, jäsen

Maija-Leena Räsänen, varajäsen

Minna Oksman, varajäsen